

DOĞUMHANEDE ÇALIŞAN HEMŞİRE VE EBELERİN PARTOGRAF KULLANIMI VE PARTOGRAFİN GEREKLİLİĞİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

Kerime Derya BEYDAĞ¹, Yeliz DOĞAN MERİH², Tuğba YILMAZ ESENCAN³

ÖZET

Bu çalışma, İstanbul Anadolu yakasında hizmet veren bir eğitim hastanesinin doğumhanesinde çalışan ebe ve hemşirelerin partograf kullanımı ve etkinliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tanımlayıcı tipte yürütülen çalışma araştırmaya katılmayı kabul eden 53 ebe ve hemşirenin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler araştırmacı tarafından oluşturulan anket formunun katılımcılar tarafından doldurulması ile toplanmıştır. Elde edilen veriler frekans dağılımı ve ki-kare önemlilik testi kullanılarak bilgisayar ortamında değerlendirilmiştir

Katılımcıların %83'ünün 30 yaş altı grupta olduğu ve %66.1'nin ebe kadrosunda bulunduğu belirlenmiştir. Ebe ve hemşirelerin %45.4'ünün 2-5 yıl süresinde doğumhane de çalıştığı, %58.5'inin daha önce hiç partograf kullanmadığı, %54.7'sinin partografla ilgili hiç eğitim almadığı ve %75.5'inin kendisini partograf konusunda yeterli hissetmediği belirlenmiştir. Katılımcıların %49'unu her zaman partograf kullanılmasını gerekli gördüğünü belirlenmiştir. Katılımcılardan daha önce partograf kullanan, partograf kullanımı konusunda eğitim alan, doğumhanede 2 yıldan az çalışan ve ebe kadrosunda olanların partograf kullanımı konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır (p<0.05).

Anahtar Kelimeler: Ebe, Hemşire, Partograf, Görüş.

¹Yrd. Doç. Dr. Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Yüksekokulu

² Dr. Hemşire, Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Sağlık Bakım Hizmetleri Müdürü

³Uzman Hemşire, Zeynep Kamil Kadın ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi

İletişim/ Corresponding Author: Kerime Derya BEYGAĞ **Geliş Tarihi / Received:** 14.09.2012

Tel: (216) 677 16 30 / 2881 **e-posta:** derya.beydag@okan.edu.tr **Kabul Tarihi / Accepted:** 04.02.2013

OPINION OF DELIVERY ROOM NURSE AND MIDWIVES ABOUT USING PARTOGRAHM AND EFFECTIVENESS OF PARTOGRAHMS

ABSTRACT

This study was made to determine the using partograhm and effectiveness of partograhms' of the midwives and nurses working in the woman labor clinics of an educational hospital giving service in the Asian side of Istanbul. This descriptive study was made with the participation of 53 midwives and nurses. Data were collected with the survey form which was prepared by the researcher. Obtained data were evaluated in a computerized environment by using frequency distribution and chi-square significancy test.

83% of the participants were determined to be in the 30 age and under and 66.1% of them were in the midwifery staff. 45.4% of them were working in the delivery room between 2-5 years, 58.5% of them were never use partograhm before this time, 54.7% of them were not give any education about using partograhm and 75.5% of them were not feel compenent themselves about partograhm. 49% of the patricipants were said necessary to use partograph every time. A statistically significant difference was found between the participants were use partograhm before this time, give education about using partograhm, works less than two years in the delivery room and working in the midwifery staff and opinion about using partograhms ($p<0.05$)

Keywords: Midwife, Nurse, Partograhm, Opinion.

GİRİŞ

Partograf, doğum eyleminin ilerlemesini değerlendirmek ve yorumlamak için, grafik kağıdına eylem sırasında gözlenen gelişmelerin saat belirtilerek kayıt edilmesi esasına göre kullanılan bir araçtır. Partograf kullanımı eylemin ayrıntılı bir şekilde takibini, doğum eylemi sırasında hem anne hem de bebeğin durumunun düzenli olarak değerlendirilmesini ve uzamış eylemlerinin erken dönemde fark edilmesini sağlar. Partografda üç parametre izlenmektedir; doğumun ilerlemesi, bebeğin sağlık durumu ve annenin sağlık durumu. Partograf doğumun aktif evresinin başlangıcından itibaren doktor, ebe ve hemşireler tarafından kullanılmalıdır (1,2).

Türkiye Nüfus Sağlık Araştırmaları (TNSA) 2008 verilerine göre, ülkemizde istenen doğurganlık hızı 1.6 iken, toplam doğurganlık hızı 2.2 doğumdur. Türkiye’de doğumların %70’i 30 yaşından önce meydana gelmektedir. Gebelik ve doğum ile bağlantılı hastalık ve ölüm risklerinin en yüksek olduğu 20 yaşın altında ve 35 yaşın üzerinde yapılan doğumlar tüm doğumların yaklaşık beşte birini oluşturmaktadır. Doğumların %9.7’si evde gerçekleşmektedir. Türkiye’de, bebek ölüm hızı binde 17’dir (3,4). Tüm bu bulgular, ülkemizde gerçekleşen gebeliklerin daha çok genç yaşta ve plansız olarak gerçekleştiğini, gebelik boyunca sağlık kuruluşlarında takip edilmeden, evde deneyimsiz kişilerce gerçekleştirilen doğumların anne ve bebek ölümlerinde etkili olduğunu düşündürmektedir.

Kullanımı kolay ve ucuz bir araç olan partografin özellikle riskli doğumlar sırasında kullanımının, doğum sürecinin aşama aşama takibini kolaylaştırdığı ve erken müdahale etme olanağı sağladığı bir gerçektir (5). İsveç’li araştırmacılar kendi ülkelerinde bebek ölüm oranlarının binde 3 olmasında ebelerin düzenli partograf kullanmalarının etkili olduğunu düşünmektedirler (6). American Women’s Collage, ebelik müdahaleleri sırasındaki doğru değerlendirmelerin ve kayıtların gerekliliği için tüm ebelerin doğum süreci boyunca partograf kullanmasını önermektedir. Literatür değerlendirmeleri, ebeleri partografı doğru kullanmaları konusunda eğitmenin gerekliliğini ortaya koymaktadır (5,7).

Bu çalışma, bir özel dal eğitim araştırma hastanesinin doğumhane servisinde çalışan ebe ve hemşirelerin partograf kullanımı ve etkinliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir.

MATERYAL VE METOT

Çalışma, İstanbul'un Anadolu yakasında hizmet veren bir özel dal eğitim araştırma hastanesinin doğumhane servisinde Ocak-Şubat 2011 tarihleri arasında tanımlayıcı olarak gerçekleştirilmiştir. Çalışmanın örneklemini, en az 6 ay süreyle doğumhanede çalışan ve araştırmaya katılmayı kabul eden toplam 35 ebe ve 18 hemşire oluşturmuştur (n:53). Araştırmanın verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından oluşturulmuş anket formu kullanılmıştır. Anket formunda yer alan sorular tanımlayıcı özelliklerini içeren sorular (5 soru), partograf kullanımına ait bilgilerini içeren sorular (5 soru) ve partografa yönelik bilgi düzeyini belirlemeye yönelik (5 soru) sorulardır. Uygulama öncesinde kurumdan izin ve katılımcılardan sözel onam alınmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde, sayı yüzde dağılımları ve ki-kare önemlilik testleri kullanılmıştır.

BULGULAR

Hemşire ve ebelerin tanıtıcı özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir. Katılımcıların bireysel ve mesleki özellikleri incelendiğinde; %83'ünün 30 yaş altı grupta olduğu, %66'sının ebe kadrosunda bulunduğu, %54.7'sinin lisans mezunu olduğu belirlenmiştir. Ebe ve hemşirelerin %45.3'ünün 3-5 yıl arası süredir doğumhanede çalıştığı ve %24.5'inin doğumhanede çalışmayı kendilerinin tercih ettiği saptanmıştır (Tablo 1).

Hemşire ve ebelerin partograf kullanımına ilişkin bilgileri Tablo 2'de gösterilmiştir. Katılımcıların %58.5'inin daha önce hiç partograf kullanmadığı, %54.7'sinin partografla ilgili hiç eğitim almadığı, eğitim alanların ise en fazla bu eğitimi (%39.6) okulda aldığı, %75.5'inin kendisini partograf konusunda yeterli hissetmediği belirlenmiştir. Katılımcıların %49.1'inin her zaman partograf kullanılmasını gerekli gördüğü belirlenmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşire ve Ebelerin Tanıtıcı Özellikleri

Değişkenler	Sayı	Yüzde (%)
Yaş grupları		
30 yaş ve altı	44	83.0
31 yaş ve üzeri	9	17.0
Kadro durumu		
Ebe	35	66.0
Hemşire	18	34.0
Eğitim durumu		
Sağlık meslek Lisesi	4	7.5
Ön lisans	15	28.3
Lisans	29	54.8
Yüksek lisans ve üzeri	5	9.4
Doğumhane çalışma yılı		
2 yıldan az	14	26.4
3-5 yıl	24	45.3
6 yıl ve üzeri	15	28.3
Doğumhanede çalışmayı kendisi isteme durumu		
İsteyen	13	24.5
İstemeyen	40	75.5
Toplam	53	100.0

Hemşire ve ebelerin partografa yönelik bilgileri Tablo 3'te gösterilmiştir. Katılımcıların %56.6'sı partografı doğum eyleminin ayrıntılı takibini sağlayan takip formu olarak nitelendirdikleri, %92.5'inin bu formu tüm sağlık ekibi üyelerinin (doktor, hemşire, ebe) kullanabileceğini ifade ettikleri ve %79.2'sinin partograf parametrelerini sıralayabildikleri belirlenmiştir. Katılımcıların %15,1'inin tüm doğum tiplerinde partograf kullanılmasını gerekli gördüğü ve %64,2'sinin formun kullanma zamanını doğru olarak ifade ettiği belirlenmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşire ve Ebelerin Partograf Kullanımına İlişkin Bilgileri

Değişkenler	Sayı	Yüzde (%)
Şimdiye kadar hiç partograf kullanıp kullanmadığı		
Kullandım	22	41.5
Kullanmadım	31	58.5
Partograf kullanımı ile ilgili eğitim alma durumu		
Eğitim alan	24	45.3
Eğitim almayan	29	54.7
Partograf eğitimini nereden aldığı		
Eğitim almayanlar	29	54.7
Okuldaki dersler	21	39.6
Kendi çabası ile (kitap,dergi, internet, diğer arkadaşlar vb.)	3	5.7
Partograf konusunda kendini yeteli görme durumu		
Yeterli gören	13	24.5
Yeterli görmeyen	40	75.5
Sizce doğum eyleminde partograf kullanmak gerekli mi?		
Her zaman gerekli	26	49.1
Bazen gerekli	20	37.7
Gerekli değil	7	13.2
Toplam	53	100.0

Hemşire ve ebelerin partografa yönelik bilgileri Tablo 3'te gösterilmiştir. Katılımcıların %56.6'sı partografı doğum eyleminin ayrıntılı takibini sağlayan takip formu olarak nitelendirdikleri, %92.5'inin bu formu tüm sağlık ekibi üyelerinin (doktor, hemşire, ebe) kullanabileceğini ifade ettikleri ve %79.2'sinin partograf parametrelerini sıralayabildikleri belirlenmiştir. Katılımcıların %15,1'inin tüm doğum tiplerinde partograf kullanılmasını gerekli gördüğü ve %64,2'sinin formun kullanma zamanını doğru olarak ifade ettiği belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşire ve Ebelerin Partografa Yönelik Bilgileri

Değişkenler	Sayı	Yüzde (%)
Partografı nasıl tanımladığı		
Doğum eyleminin ayrıntılı takibini sağlayan takip formu	30	56.6
Veri formu	13	24.5
Yanıtızsız	10	18.9
Partografı kimler kullanmalı		
Sadece ebeler	4	7.5
Ebeler, hemşireler ve doğum alanındaki doktorlar	49	92.5
Partografıta hangi parametrelerin değerlendirildiği		
Sadece anneye ait parametreler (ANTA, kontraksiyonlar, dilatasyon vb.)	8	15.1
Sadece fetüse ait parametreler (FKH, fetal başın inişi vb.)	3	5.7
Hem anne, hemde fetüse ait parametrelerin her ikisi	42	79.2
Partograf hangi tip doğumda kullanılmalıdır?		
Sadece normal doğumlarda kullanılmalı	35	66.0
Müdahaleli (vakum, forseps) doğumlarda kullanılmalı	10	18.9
Doğumların hepsinde kullanılmalı	8	15.1
Partograf ne zaman kullanılmalıdır?		
Doğum öncesi dönemde	13	24.5
Doğumun latent fazından itibaren ya da dilatasyon 4cm'den itibaren	34	64.2
Doğum sonu dönemde	6	11.3
Toplam	53	100.0

Katılımcıların partograf kullanma durumları ile doğum eyleminde partografin gerekliliği konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 4'te gösterilmiştir. Doğum eyleminde partografin gerekliliği ile partograf kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p < 0.05$).

Tablo 4. Katılımcıların Partograf Kullanma Durumları İle Doğum Eyleminde Partografin Gerekliliği Konusundaki Görüşlerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	Partograf Kullanma Durumu						x ²	p
	Kullanan		Kullanmayan		Toplam			
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde		
Doğum eyleminde partografin gerekliliği								
Her zaman gerekli	22	86.4	4	15.4	26	100.0	x ² : 39.060	
Bazen gerekli	-	-	20	100.0	20	100.0		
Gerekli değil	-	-	7	100.0	7	100.0		p: 0.000

Katılımcıların partograf kullanımı ile ilgili eğitim alma durumları ile partograf konusunda kendini yeteli görme durumu ve doğum eyleminde partografin gerekliliği konusundaki görüşlerinin karşılaştırılması Tablo 5'te gösterilmiştir. Katılımcıların partograf kullanımı ile ilgili eğitim alma durumları ile partograf konusunda kendini yeterli görme durumu ve doğum eyleminde partografin gerekliliği konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır (p<0.05). Farkı yaratan grubun daha önce partograf kullanımı ile ilgili eğitim alan ebe ve hemşireler olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Katılımcıların Partograf Kullanımı İle İlgili Eğitim Alma Durumları İle Partograf Konusunda Kendini Yeteli Görme ve Doğum Eyleminde Partografin Gerekliliği Konusundaki Görüşlerinin Karşılaştırılması

Değişkenler	Eğitim Alma Durumu						x ² p
	Alan		Almayan		Toplam		
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	
Partograf konusunda kendini yeteli görme durumu							
Yeterli gören	13	100.0	-	-	13	100.0	x ² : 20.814
Yeterli görmeyen	11	27.5	29	72.5	40	100.0	p: 0.000
Doğum eyleminde partografin gerekliği							
Her zaman gerekli	24	92.3	2	7.7	26	100.0	x ² : 45.549
Bazen gerekli	-	-	20	-	20	100.0	p: 0.000
Gerekli değil	-	-	7	100.0	7	100.0	

TARTIŞMA

Bir özel dal eğitim araştırma hastanesinin doğumhane servisinde çalışan ebe ve hemşirelerin partograf kullanımı ve partografin gerekliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, katılımcıların %58.5'inin daha önce hiç partograf kullanmadığı, %54.7'sinin partografla ilgili hiç eğitim almadığı, eğitim alanların ise en fazla bu eğitimi (%39.6) okulda aldığı, %75.5'inin kendisini partograf konusunda yeterli hissetmediği belirlenmiştir. Katılımcıların %49.1'inin her zaman partograf kullanılmasını gerekli gördüğü belirlenmiştir (Tablo 2). Doğum eylemi sırasında kullanmak hem anne hem de bebeğin durumunun düzenli olarak değerlendirilmesini ve uzamış eylemlerinin erken dönemde fark edilmesini sağlayan partografin, ebe ve hemşirelerin yarısının kullanmıyor olması düşündürücüdür. Ayrıca, katılımcıların yarısının partografla ilgili eğitim almamış olması ve dörtte üçünün kendisini partograf konusunda yeterli hissetmediğini belirtmesi de, katılımcıların bu konuda bilgi ve eğitim gereksinimleri olduğunu gösterebilir. Literatürde de, çalışma bulgusu ile benzerlik gösteren çalışmalar yer almaktadır. Modares ve ark. çalışmasında , ebelerin %69.8'inin partograf konusunda bilgisi olmadığı saptanmıştır (6).

Ogwang ve ark. çalışmasında, ebelerin ve doğum doktorlarının partograf kullanım oranı %69.9 olarak bulunmuştur (8). Nytemma ve ark. çalışmasında da, pek çok sağlık birimde partograf bulunmasına rağmen kullanım oranının düşük olduğu saptanmıştır (9). Orji ve arkadaşlarının geliştirmekte olan bir ülkede yaptıkları bir çalışmada ise periferel sağlık merkezindeki sağlık çalışanlarının %98.2sinin daha önce partograf kullanmadığı belirlenmiştir (10). Bu sonuçlara göre partograf kullanımının gelişmiş ülkelerde daha fazla olduğu söylenebilir.

Hemşire ve ebelerin %56.6'sının partograf doğum eyleminin ayrıntılı takibini sağlayan takip formu olarak nitelendirdikleri, %92.5'inin bu formu tüm sağlık ekibi üyelerinin (doktor, hemşire, ebe) kullanabileceğini ifade ettikleri ve %79.2'sinin partograf parametrelerini sıralayabildikleri belirlenmiştir. Katılımcıların %15.1'inin tüm doğum tiplerinde partograf kullanılmasını gerekli gördüğü ve %64.2'sinin formun kullanma zamanını doğru olarak ifade ettiği belirlenmiştir (Tablo 3). Katılımcıların, partografın tüm sağlık ekibi tarafından kullanılması gerektiğini ve çoğunun parametreleri sayabilmelerine rağmen, partograf kullanmanın her zaman gerekli olmadığını belirtmeleri düşündürücüdür. Bu bulgu, ebe ve hemşirelerin partograf kullanımını mesleki uygulamalarda içselleştirmediklerini ve eğitimleri sırasında partograf kullanımının gerekliliği konusunda daha çok durulması gerektiğini düşündürülebilir.

Katılımcıların doğum eyleminde partografın gerekliliği ile partograf kullanma durumları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 4). Farkı yaratan grubun, daha önce partograf kullanan ebe ve hemşireler olduğu görülmüştür. Bu sonuç, daha önce partograf kullanan ebe ve hemşirelerin partografın doğum eylemi sırasında anne ve bebeğin takibinde ve doğum sürecinin kontrolünde sağladığı kolaylıkların partograf kullanımının gerekliliğine olan inançlarını etkilediği söylenebilir. Orji'nin çalışmasında (2008), partograf kullanımının doğum sürecinin takibinde kolaylık sağladığı ve doğum sürecinin değerlendirilmesinde kullanılmasının önerildiği belirtilmektedir (10).

Katılımcıların partograf kullanımı ile ilgili eğitim alma durumları ile partograf konusunda kendini yeterli görme durumu ve doğum eyleminde partografın gerekliliği konusundaki görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık saptanmıştır ($p<0.05$) (Tablo 5). Farkı yaratan grubun daha önce partograf kullanımı ile ilgili eğitim alan ebe ve hemşireler olduğu görülmüştür. Eğitimin partograf kullanımını etkilediğini gösteren bir çok çalışma vardır. Modares ve ark. çalışmasında, partograf kullanımı konusunda verilen eğitimin ebelerin bakım kalitesinde etkili olduğu saptanmıştır (6). Fatusi ve arkadaşlarının

çalışmasında da, sağlık çalışanlarının partograf kullanımlarını arttırmak amacıyla verilen eğitim programının etkili olduğu ve eğitim sonrasında sağlık çalışanlarının verilen eğitimi yararlı buldukları ve partograf kullanım oranlarının artmış olduğu görülmüştür (11). Orji ve ark. çalışmasında ise partograf kullanımı ile ilgili verilen eğitimin, bakım sonuçlarında olumlu etkilerinin olduğu saptanmıştır (10). Nytemma ve ark. çalışmasında da, partograf kullanımı ile ilgili eğitim olmamasının ya da yetersizliğinin partografin etkili kullanılmamasında ya da az kullanılmasında etkili olduğu belirtilmiştir (9). Fahdhy ve ark. çalışmasında ise ebelerin eğitim öncesinde partograf kullanımlarının istendik düzeyde olmadığı, eğitim sonrasında partograf kullanımlarında artış olduğu saptanmıştır (12).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bir özel dal eğitim araştırma hastanesinin doğumhane servisinde çalışan ebe ve hemşirelerin partograf kullanımı ve etkinliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiş olan bu çalışmada, katılımcıların yarıdan fazlasının (%58.5) daha önce hiç partograf kullanmadığı ve partografla ilgili hiç eğitim almadığı (%54.7) ve kendisini partograf konusunda yeterli hissetmediği (%75.5) belirlenmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlasının partografı doğum eyleminin ayrıntılı takibini sağlayan takip formu olarak gördükleri, tamamına yakınının bu formu tüm sağlık ekibi üyelerinin (doktor, hemşire, ebe) kullanabileceğini ifade ettikleri, büyük çoğunluğunun partograf parametrelerini sıralayabildikleri, yaklaşık yarısının her zaman partograf kullanılmasını gerekli gördüğü ve yarıdan fazlasının formun kullanma zamanını doğru olarak ifade ettiği belirlenmiştir (Tablo 2). Katılımcılardan daha önce partograf kullananların, partograf kullanımı ile ilgili eğitim alanların, partograf konusunda kendini yeterli görenlerin, doğumhanede 2 yıldan az süredir çalışan ve ebe kadrosunda olan katılımcıların doğum eyleminde partografin gerekliliğine daha fazla inandıkları saptanmıştır. (Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5).

Bu sonuçlar doğrultusunda;

- Ebelik eğitimi alan öğrencilerin teorik derslerde partograf kullanımı ve sağladığı yararlar konusunda bilgilendirilmeleri ve doğum uygulamalarında da mutlaka partograf kullanımları desteklenmeli,
- Mezuniyet sonrasında doğumhanede çalışacak olan ebelerin partograf konusunda bilgilerinin değerlendirilmesi ve hizmet içi eğitim kapsamında partograf kullanımı konusunda bilgilendirilmelerinin sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- 1.Karcaaltuncaba D, Abay Ş. Doğum İzleminde Partograf Kullanımı. Acil Obstetrik Bakım Klinisyen Eğitimi Katılımcı Rehberi. Ankara. 2007; s:77-88.
- 2.Bayram GO. Evde Doğumlarda Ebelik Bakımı, Ebenin Rol ve Sorumlulukları. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi 2009; 2(2):104-111.
- 3.Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü (2009). Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması, 2008.
- 4.Sivri Aydın D, Yayla M. Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması Sonuçlarının Antenatal Bakım, Fetal Perinatal ve Neonatal Prognoz Yönünden İrdelenmesi. Perinatoloji Dergisi 2010; 18(3):85-91.
- 5.Theron GB. Effect of the Maternal Care Manual of the Perinatal Education Programme on the Ability of Midwives to Interpret Antenatal Cards and Partograms. J. Perinatol 1999; 19:432-435.
6. Modares M. et all. The Effect of Education on the Use of Partogram to Control the Quality of Care Offered by Midwives. Research Journal of Biological Sciences 2009; 4(2): 152-156.
7. Carolynn A. et all. Midwives As Primary Care Providers. J.Midwifery Womens Health 2000; 45(1):81.83.
8. Ogwang S, Karyabakabo Z, Rutebemberwa E. Assesment of Partogram Use During Labour in Rujumbura Health Sub District, Rukungiri District, Uganda. African Health Sciences 2009; 9(1):27-34.
9. Nyamtema AS, Urassa DP, Massawe S, Massawe A, Lindmark G and Van Roosmalen J. Partogram Use in the Dar es Salaam Perinatal Care Study. International Journal of Gynaecolgy and Obstetrics 2008; 100:37- 40.
10. Orji E. Evaluating Progress of Labor in Nulliparas and Multiparas Using the Modified WHO Partograph. International Journal of Gynecology and Obstetrics 2008; 102:249-252.
11. Orji EO, Fatusi AA, Makinde NO, Adayemi BA, Onwudiegwu U. Impact of Traning on the Use of Partograph on Maternal and Perinatal Outcome in Peripheral Health Centers. J Turkish-German Gynecol Assoc, Turkish-German Gynecol Assoc 2007; 8(2):148-152.

12.Fahdhy M, Chongsuvivatwong V. Evaluation of World Health Organization Partograph Implementation by Midwives for Maternity Home Birth in Medan, Indonesia. Midwifery 2005; 21:301-310.